

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE: LEPHEPHE LA II
SEPEDI FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II

Nako: Diiri tše 2½

Meputso: 100

HLOKOMELA

1. Lephephe le le na le matlakala a 6, kgonthišiša gore a feletše.
  2. Araba dipotšišo ka moka, gomme o šomiše mareo a maleba a Sepedi.
  3. Nomora dipotšišo go ya le ka moo di nomorilwego lephepheng le.
  4. Thoma karolo ye nngwe le ye nngwe letlakaleng le lefsa.
  5. Gore o kgone go kgobela meputso, ngwala ka bothakga o be o beakanye dikarabo tša gago gabotse.
-

KAROLO YA A PADI***BADIMO BA BOLETŠE – MPEPELE, J. M. 2014*****POTŠIŠO YA 1****SETSOPOLWA SA A**

Bala setsopolwa se ka tsinkelo gore o kgone go araba dipotšišo tša go se latela.

Ba rile ba sa bolela bjalo, Ditau a tšea setulo a dula fase a nama a tamiša. Ge ba šetše ba dumeditšane, Kgokolo a thoma ka go phula sekaku gomme boladu bja ikgaša ntle.

"Ditau!"

"Ke theeditše, malome."

"Bjale gona monna o a ipona le wena gore o godile. O swanetše go tšea tša gago go yola rangwane wa gago Rašuwa. Bjale taba ke e tee fela, ga se wa nyala mosadi. Mohu tatago o fulere a ageeditše motšhidi kua ga Kgoši Pilošamadiba. Rena re tloga re bona bjale go lebane gore o fegolle se borala, gape mampša re lapa melala."

"Aowa, malome, ge e le Thabišo yena nna ga a thabiše pelo ya ka le gatee. Ga ke rate le go mmona le ka leihlo le la lešidi. Le ge le bolela bjalo dibete tša ka di thoma go feroga."

"Maphephodikolo ...! O reng moša ...!"

"Ke boletše malome. Thabišo nna ga ke mo rate."

"Aowa, ngwanaka hle ..."

"Wena mma o homole o re tuu ...!" A realo Ditau eke o lebetše le gore Komanyi ke mmagwe.

"Ditau motlogolo, na Thabišo ga se a kgethwa ke mohu tatago?" A realo Kgokolo a bile a gogela kota yona yeo a bego a e dutše kgauswi le Ditau.

"Go bjalo."

"Bjale?"

"Ga ke mo rate."

"O rata ofe, ka gore šole Mpimpi le yena o mo hlapa diatla? A o tšea gabotse monna?"

"Botse fela, malome."

"Ga se wa gagola lepai kua gaMoganwa?"

"E be e le phošo."

[Letl. 26–28]

- 1.1 Na Rašuwa o tswalana bjang le Komanyi? (1)
- 1.2 Tšweletša boithekgo/ bokamorago bja setsopolwa se. (1)
- 1.3 Ahlaahla ka moo mongwadi a tšweleditšego tharollo ya bothata/ tlemollo ya lehuto pading ye ka dintlha TŠE PEDI. (2)
- 1.4 Tšweletša meholo YE MERARO ya poledišano pading ye. (3)
- 1.5 Na moya wo o fokago setsopolweng se ke wa mohuta mang? Fahlela karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 1.6 Tšweletša mošomo wa moanegi pading ye. Efa dintlha TŠE PEDI. (2)
- 1.7 Tšweletša maikutlo a gago mabapi le maitshwaro a Ditau setsopolweng se. Fahlela karabo ya gago ka ntlha E TEE. (2)
- 1.8 Ke molaetša ofe wo o utollwago ke dipolelo tša Ditau setsopolweng se? (1)

SETSOPOLWA SA B

Badišiša setsopolwa se gore o kgone go araba dipotšišo.

Ba tsogile ka ledimadimane barongwa bale ba Bakone, gomme leeto la ba tšwela tema ka ge e be e sa le gosasa. Komanyi yena o fapantšhitše ditsela le barongwa bale ge yena a tšea ka yona tsela yeo e bego e leba go ngaka ya Tsweke ya malobeng, e lego Mpotše. Komanyi o fihlile ga mongaka gomme o rile pele a etšwa ka kgorwana yeo go gomela gae, Mpotše a dira tšeo go le botša tšona e tla ba fela go tsena gona dikomeng tša batho. Ruri Mpotše o tlogile a thala fase le ka monwana wa gagwe go laetša gore seo a yago go se dira kua lapeng la Komanyi nnete gona o tloga a itokišeditše sona ka tshwanelo.

E rile mola barongwa bale ba go ya go nyala Thabišo ba sa sobeletše ka mmoto, mokgekolo Komanyi gammogo le Mpotše ba pholophotha motse wa Bakone o le kaaka. Ee, bona ba be ba o dikologa le ka tšeo ngaka a tsebago di raka le wona madimabe. Mpotše yena e be e le ngakangaka e sego mojela. Ke ka lebaka leo a bego a tshepilwe kudu ke mohu Tsweke wa Bakone pele a ikela gona boyabatho. Ka yona nako yeo Mpotše a bego a dira ditsebjakeyena tša bongaka, Ditau o be a tomoletše Nthuše mahlo ka kua ngwakwaneng wa bona nke o bona phoofolo tsoko. Mo ba ilego ba swanelwa ke go široša yola Nthuše pele ga gagwe, ke ge a be a šetše a mo šupa le ka monwana. Aowa, ruri go itaetša gabotse gore mokgekolo Komanyi mola a hlolago ditaola tša Mpotše, Ditau o be a thomile go boela monaganong wa gagwe e le ka nnete.

[Letl. 165–166]

- 1.9 Efa leina la molwantšhwa le molwantšhi pading ye. (2)
- 1.10 Setsopolwa se se tšweletša tikologo efe? Fahlela ka go tsopola mohlala O TEE. (2)
- 1.11 Na ponelopele ya gago ke efe mabapi le kgopolo ya Komanyi ya go romela barongwa ga Kgoši Pilošamadiba? (2)

- 1.12 Setsopolwa se se tšweletša legato lefe la thulaganyo? Fahlela ka ntlha E TEE. (2)
- 1.13 Komanyi o tšwelela e le mosadi wa go swara thipa ka bogaleng. Fahlela kgopolo ye ka go tsopola dintlha TŠE PEDI go tšwa setsopolweng. (2)
- 1.14 Tšweletša morero wa padi ye. (1)
- [25]**

POTŠIŠO YA 2

- 2.1 Ka dintlha TŠE THARO ahlaahla semelo sa Ditau.
- Kabo ya meputso:**
- Teori: (2)
- Dintlha: (6)
- 2.2 Ahlaahla ka fao leina la padi ye le tswalanago le diteng tša yona ka gona. (7)
- [15]**

POTŠIŠO YA 3

Ngwala tshekatsheko ye e kgodišago ya **thulano** ya padi ye.

- Kabo ya meputso:**
- Teori: (2)
- Dintlha: (15)
- Tšhomišo ya polelo: (3)
- [20]**

Meputso: 60

KAROLO YA B   DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO**DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE DITELELE**

Araba potšišo E TEE go tše di latelago, setšweletšwa sa gago se be botelele bja mantšu a go se fete a 200 (diteng fela).

POTŠIŠO YA 4**Athikhele ya kuranta**

Lebeledišiša diswantšho tše gore di go thuše go araba potšišo ya go latela.

[<https://images.livemint.com/img/2022/05/05/600x338/poverty_1651777180881_1651777181104.jpg>]

[<<https://www.pngwing.com/en/free-png-ztgci>>]

Bohloki ke bjo bongwe bja mathata ao a aparetšego lefase ka bophara. Ngwala **athikhele ya kuranta** o ahlaahle tlhobaboroko ye.

GOBA**POTŠIŠO YA 5****Lengwalo la segwera**

Mogwera wa gago o hweditše pasari ya go ithuta yunibesithi. Mo ngwalele **lengwalo** o mo lebogiše.

DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE DIKOPANA

Araba potšišo E TEE go tše pedi tše di latelago. Setšweletšwa sa gago se be le mantšu a go se fete a 120.

POTŠIŠO YA 6**Pukutšatši**

Lebeledišiša seswantšho se gore o kgone go araba potšišo ya go latela.

[<https://hips.hearstapps.com/hmg-prod/images/gettyimages-184974046-1639693697.jpg?crop=0.668xw:1.00xh;0.0646xw,0&resize=980:*>>]

Lenyaga le bile le letšatši la baratani (Valenthaene) la moswananoši sekolong sa lena. Ala ditiragalo tša letšatši leo ka gare ga **pukutšatši**.

GOBA**POTŠIŠO YA 7****Taletšo/ Memo**

Motswadi wa gago o fetša mengwaga ye masomehlano (50) gomme lena bana ba gagwe le beakantše go mo direla moletlo/ mokete wa matswalo. Thala **karata ya taletšo** ya go mema bakgotse/ bagwera le meloko.

[10]**Meputso: 40****Palomoka: 100**